

**ГЛАВЕН ПРОКУРОР
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

София, 11. 08. 1994 г.

№ И-395

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. в. С. Симеонов
12 м. 94 г.

СТАНОВИЩЕ

от главния прокурор на Република България
по к.д. № 11/1994 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В съответствие с определението Ви от 28.VII.1994 г. по к.д. № 11/1994 г. изразявам следното становище по съществото на делото по искането на 60 народни представители от 36-то Народно събрание за обявяване противоконституционността на Закона за съдебната власт /ЗСВ/ в цялост и на отделни глави и раздели от него или на отделни негови текстове:

1. Разпоредбата на чл. 16, ал. 1 и 4, т. 3 от ЗСВ отново засяга въпрос, по който Конституционният съд се е произнесъл, при това твърде обстоятелствено. Според мен, обсъждайки отново проблема за понятието "юридически стаж" по смисъла на чл. 130, ал. 2 от Конституцията, Конституционния съд преди всичко трябва да обърне внимание, че решенията му, съгласно чл. 14, ал. 6 от ЗКС, са задължителни и за Народното събрание.

Очевидно е, че изразеното от Конституционния съд тълкуване на чл. 130, ал. 2 е игнорирано от Народното събрание и в текста на чл. 16, ал. 1 и 4 отново са регламентирани изисквания към членовете на ВСС, които противоречат на Конституцията.

81

2.

Без да повтарям изложеното в искането на депутатите, като се съобщавам с разпоредбата на чл. 22, ал. 1, предложение второ от ЗКС, искам да Ви посоча и друго основание, относно противоконституционността на чл. 16, ал. 1 от ЗСВ.

С чл. 133 от Конституцията на Народното събрание е предоставена делегация - със закон да регламентира само организацията и дейността на ВСС. Нищо повече! В обсъждания ЗСВ парламента, в противоречие с посочения текст от Конституцията, е уредил проблеми касаещи статута на членовете на ВСС, респективно условията, на които следва да отговарят, за да бъдат избирани, предсрочно освобождавани и др.

2. Не споделям изложеното в искането за чл. 22, ал. 1, т. 5 от ЗСВ. Текстът е следствие от разпоредбата на чл. 130, ал. 3 от Конституцията и чл. 17, ал. 2 от ЗСВ.

3. Съображенията изложени за чл. 22, ал. 1, т. 6 от ЗСВ са основателни. Текстът противоречи на чл. 130, ал. 4 и на чл. 133 от Конституцията. На първо място вече бе казано, че Народното събрание няма делегация да регламентира условия касаещи статута на членовете на ВСС, вкл. и за предсрочното им освобождаване. На второ място, членовете на ВСС са с 5 годишен мандат. Това е една от заложените в Конституцията правни гаранции за независимостта на съдебната власт и нейните органи - чл. 117, ал. 2 от Конституцията, която ограничава възможностите на законодателната власт да подменя по свое усмотрение предсрочно половината от ВСС.

4. Разпоредбата на чл. 24 от ЗСВ пряко е свързана с ограничителния и противоконституционен чл. 16, ал. 1 и 4 от с.з. Задължението за член на ВСС да прекъсне основната си трудова дейност има ограничителен характер и преди всичко противоречи на чл. 130, ал. 2 от Конституцията. Освен това, както бе казано по-горе, парламента регламентирайки тези изисквания към членовете на ВСС излиза извън делегацията на чл. 133 от Конституцията.

5. Съображенията ми в подкрепа на изложеното по чл. 29, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗСВ са различни от тези посочени в искането на депутатите.

12

3.

А. Ръководителите на Върховните съдилища и на Главна прокуратура се назначават с определен срок - чл. 129, ал. 2 от Конституцията. В основния закон не са предвидени изрично разпоредби за предсрочно прекратяване на 7-годишния мандат. При това положение следва да се прилагат общите условия за освобождаване по чл. 129, ал. 3 от Конституцията, с изключение на пенсиониране, поради срочния мандат. Основание за извода е, че тези ръководители на първо място са съдии и прокурор.

Б. За посочените ръководители във всички случаи има приложение и чл. 129, ал. 3, първо предложение. Атакуваните т. 3, 5 и 6 противоречат на посочения конституционен текст и не могат да се прилагат спрямо несменяеми председатели на Върховни съдилища и Главен прокурор, в рамките на мандата им.

В. Интересно защо в чл. 29 от ЗСВ не фигурира директора на Националната следствена служба - вж чл. 28 от с.з.

Г. Не обсъждам въпроса за систематичното място на чл. 29 от ЗСВ, но то е в глава IX на закона.

6. В чл. 35 от глава III на ЗСВ е регламентиран инспекторат към Министерство на правосъдието. Независимо от обема и характера на правомощията на този орган, същия следва да осъществява контрол върху дейността на съдии, прокурори и следователи, което е недопустима намеса в работата на независимата съдебна власт. Налице е противоречие с чл. 8 и чл. 117, ал. 2 от Конституцията.

7. Съображенията изложени в искането за противоконституционност на чл. 125, т. 1 от ЗСВ в частта му, касаеща директора на Националната следствена служба са основателни. Противоречието с чл. 119, ал. 1, чл. 126, чл. 128 и чл. 129, ал. 2 са очевидни. Тази уредба в Конституцията не е случайна и се подкрепя и от структурното място на следствието регламентирано в НПК.

8. Разпоредбите на чл. 127, ал. 6 и 7 от ЗСВ, освен че са противоконституционни - чл. 6, ал. 2, застрашават съществуването и функционирането на съдебната система. Не е без значение, че последната работи при непопълнен щат от съдии и прокурори и остър недостиг на следователи.

4.

Юридическото образование в Република България е единно. Всички завършили получават специалност "юрист". В практиката между различните юридически професии винаги е съществувало приравняване - така чл. 66, ал. 2 от ЗУС /отм./, чл. 22, ал. 5 от ЗПр. /отм./, чл. 8, ал. 5 от УЕСА /отм./ и чл. 8, ал. 4 от ПМС № 60/78 г. за юрисконсултите /в сила/. Различно третиране на юридическите длъжности не е съществувало. Със ЗСВ за първи път стажа на съдията, прокурора и следователя се отделят като стаж от по-висока категория! Основните начала заложи в Конституцията не дават основание за такова професионално диференциране.

Изключението предвидено в чл. 129, ал. 3, предложение първо в Конституцията свързано със специфичния статут на несменяемост, също е основание за извода, че изискванията по чл. 127, ал. 5 и 6 от ЗСВ са противоконституционни. В противен случай би следвало да бъдат посочени изрично в Конституцията.

9. Без да обсъждам вътрешното противоречие заложи в § 3, както и директното с § 8 от ПрЗР на ЗСВ, с изключението предвидено в ал. 1 и уточнено в ал. 2 на § 3 се дава обратна сила на новите изисквания за заемане на длъжност във Върховните съдилища. Делегацията по чл. 133 от Конституцията във връзка с чл. 14 от ЗНА не дава основание на парламента да включи в ЗСВ правни норми с обратна сила!

10. С § 8 от ПрЗР на ЗСВ се дава обратна сила на новите завишени изисквания за заемане на длъжността съдия или прокурор. Неотговарящите следва да се освобождават с влизането на закона в сила! Интересно по какви съображения са изключени следователите?

На първо място посоченият § 8 противоречи на чл. 129, ал. 3 от Конституцията. Несменяемите съдии и прокурори не могат да бъдат освобождавани! Няма спор, че първите засегнати от този текст са съдии и прокурори с 12 годишен стаж, преназначени последните две години, съответно във Върховния съд и Главна прокуратура, станали несменяеми след влизане в сила на Конституцията. Този проблем засяга съдии и прокурори във всички съдилища и прокуратури и ще постави неразрешими въпроси при образуване на новите структури на съдебната власт.

5.

На второ място, разпоредбата на § 8 противоречи на чл. 133 от Конституцията. Действително конституционният текст делегира правомощия на НС да уреди в закон и "условията и реда за назначаване и освобождаване от длъжност на съдиите и прокурорите". Този текст, обаче не предвижда на тези нови изисквания да се даде обратна сила. Щом това е така законодателя, съгласно чл. 14, ал. 2 от ЗНА, е превишил правомощията си делегирани му с чл. 133 от Конституцията.

На трето място обсъжданият от § 8 противоречи и на чл.129, ал.2 от Конституцията. Главният прокурор се избира за 7 години. Тази мандатност регламентирана с Конституцията е една от правните гаранции за независимостта на органите на съдебната власт - чл.117, ал.2 от Конституцията. Противоконституционно е със закон да се въвеждат нови изисквания за заемане на длъжността и да им се дава обратна сила с цел предсрочно прекратяване мандата на конституционно избран орган.

11. Конституционният съд вече се е произнесъл за възможността да се обжалват решенията на ВСС. С § 10, ал. 2 от Пр.ЗР на ЗСВ, обаче се регламентира възможност за тотално обжалване във всички случаи от създаването на ВСС. Атакуваният § 10, ал. 2 противоречи на § 5 от ПрЗР на Конституцията, който регламентира един кратък 3 м. срок за освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи във връзка с новосъздадения институт на несменяемост.

В § 3, ал. 4 от ПрЗР на ЗВСС /отм./ е бил регламентиран ред за обжалване на актовете постановени от ВСС по посочения § 5 от Конституцията. Възможността е използвана от заинтересованите. С разпоредбата на § 10, ал. 2 от ЗСВ им се дава възможност да атакуват отново тези решения на ВСС.

Освен противоречието с § 5 от ПрЗР на Конституцията, текстът на § 10, ал. 2 от ЗСВ противоречи и на основните принципи на Конституцията върху които е изградена съдебната власт и на стабилността на актовете на съдебните органи.

12. Атакуваният § 11 от ПрЗР на ЗСВ е свързан пряко с чл. 16 от с.з. Не обсъждам неяснотата на текста и невъзможността му за прилагане, след като действащия ВСС не е прекратен.

6.

Посоченият параграф противоречи на чл. 130, ал. 2 и 4 от Конституцията. Висшият съдебен съвет е избран орган с мандат от 5 години. ЗСВ не прекратява дейността му. Не са прекратени и правомощията на членовете му.

Не е налице основание да се прави аналогия с извършената промяна със ЗИДЗВСС, който предвиди изрично прекратяване дейността на ВСС и избор на нов съвет. Тази промяна бе извършена, след отмяна със ЗИДЗВСС на два противоконституционни текста - чл. 2, ал. 4 и чл. 3, ал. 3 от ЗВСС при действието, на които бе избран ВСС. Първият текст бе атакуван пред Конституционния съд, но последния потвърди отмяната му за съобразена с Конституцията, което е и основание за избиране на нов ВСС /решение № 3/1992 г. по к.д. № 30/1991 г./.

/Ив. Татарчев/

ДА/